

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.คอตตะเก็ด จ.เชียงใหม่

**Rice Pest Management by Farmers in the Area under Huai Hong Khrai Royal
Development Study Center in Doi Saket District
of Chiang Mai Province**

จุลยรัตน์ ย่าฟัน (Julairat Yafun)* บำเพ็ญ เขียวหวาน (Bumpen Keowan)**

สินีนุช ครูทเมือง แสนเสริม (Sineenuch Krutmuang Sanserm)***

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจ (2) สภาพการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว (3) ความรู้และความคิดเห็นของเกษตรกร ในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว (4) ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมเศรษฐกิจ ความรู้ ความคิดเห็น และปัญหาเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร (5) ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว

ประชากรคือ เกษตรกรผู้ปลูกข้าว ที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตร อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จำนวน 608 ราย ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 241 ราย สุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (multi stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ แบบสอบถาม ทำการรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปใช้สถิติความถี่ ร้อยละ น้ำหนักคะแนนเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ค่าสูงสุดต่ำสุด ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้การวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression analysis)

ผลการวิจัย (1) สภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมและเศรษฐกิจ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย มีอายุเฉลี่ย 52.90 ปี จบการศึกษาระดับประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์ในการเพาะปลูกข้าวเฉลี่ย 22.98 ปี มีแรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนเฉลี่ย 2.20 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งไม่มีสถานภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน มีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรโดยเฉลี่ย 2.96 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรเฉลี่ย 1.14 ครั้ง แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นรายบุคคลส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แบบกลุ่มรับข้อมูลจากการประชุมกลุ่ม และแบบมวลชนส่วนใหญ่รับข้อมูลมาจากข่าวสารจากโทรทัศน์ มีการถือครองที่ดินเฉลี่ย 8.09 ไร่ รายได้ครัวเรือนเฉลี่ย 106,043.57 บาทต่อปี ส่วนใหญ่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน โดยเกษตรกรมีหนี้สินเฉลี่ย 105,962.57 บาท (2) มีการยอมรับในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในเชิงความคิดเห็นและเชิงปฏิบัติอยู่ในระดับมาก (3) เกษตรกรมีความรู้และความคิดเห็นเกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมาก (4) ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ในเชิงความคิดเห็นอย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติในเชิงลบได้แก่ ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวม ส่วนในทางบวกได้แก่ ความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว และปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ในเชิงปฏิบัติอย่างมีนัยสำคัญยิ่งในทางลบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนในทางบวก ได้แก่ การถือครองที่ดินรวม (5) ปัญหาและข้อเสนอแนะในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมากที่สุดได้แก่ ปัญหาด้านทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช แรงงานเป็นต้น แคร่ค่าผลผลิตข้าวต่ำเดิม

คำสำคัญ การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช koo_kai06@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tukstou@hotmail.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

Abstract

The objectives of this study were (1) to study social and economic personal fundamental factors of farmers in the area under Huai Hong Khrai Royal Development Study Center in Doi Saket District of Chiang Mai Province; (2) to study the state of their rice pest management in their rice fields; (3) to study their knowledge and opinions on the rice pest management in their rice fields; (4) to study the correlation between their social and economic personal factors, including their knowledge and opinions on the rice pest management in their rice fields and their problems in the aspect of the rice pest management in their rice fields; and (5) to study their problems, obstruction, and suggestions on the rice pest management in their rice field.

The population in this study was 608 farmers who registered with the office of agriculture in Doi Saket District, Chiang Mai Province as a farmer who had done rice farming. The samples of 241 farmers were selected by using multi stage random sampling. The instrument used in this study was questionnaires, and data collecting process was answering the questionnaires. Statistical used to analyze the data by computer programs were frequency, percentage, mean, maximum value, minimum value, standard deviation, and stepwise multiple regression analysis.

The findings of this study were as follows: (1) most of the studied farmers were male. Their average age was 52.90 years. They were educated at primary level. They had experience in rice farming practice at average 22.98 years. The average quantity of labor in their family who worked in agricultural sections was 2.20 persons. The status of more than was neither volunteer nor local leader. The average frequency of their coming into contact with agricultural extension officials was 2.96 times per year. Most of them were a member of a farmer group or an agricultural organization. The average frequency of their attending meetings, seminars, and field studies was 1.18 times year. Agricultural extension officials were mostly their sources of agricultural individually, while group discussion was their information source which transferred them knowledge in group. Mass media such as television were mostly their information sources which transferred them knowledge in large extent. The average of their occupied area was 8.09 Rai. The average of their family income was 106,043.57 Baht/year. They mostly took out loans from their village fund, and the average of their debts was 105,962.00 Baht. (2) the studied farmers adopted the method of rice pest management in their rice fields both in theory and in real practice at much level. (3) the knowledge and opinions of the studied farmers on the rice pest management in their rice fields were at much level (4) Factors associated with pest management in rice farmers. In the comments, there were statistically significant negative. Include experience attendees, training, seminars and visits in agriculture combined. In a positive way include, At the reviews on pest management in rice. And practical factors that correlated significantly more negatively. Including communication with officials of Agriculture. In a positive way, including the holding of land. And (5) the problems and suggestions of the studied farmers on the rice pest management in their rice field at the most level were the rise of their production cost caused by the higher price of fertilizer and pesticide, and also the higher wage of hired labor; while the selling price of their rice being at the same price.

Keywords: Rice Pest Management in Rice Field

* นักศึกษาหลักสูตรเกษตรศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช koo_kai06@hotmail.com

** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช bumpen.keo@stou.ac.th

*** รองศาสตราจารย์ ประจำสาขาวิชาเกษตรศาสตร์และสหกรณ์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช tukstou@hotmail.

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

บทนำ

ข้าวเป็นพืชที่มีความสำคัญกับวิถีชีวิต สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกรไทยมาเป็นเวลาช้านาน เนื่องจากใช้บริโภคอาหารเป็นหลัก และสามารถทำรายได้ให้กับเกษตรกรอย่างต่อเนื่อง ประเทศไทยผลิตข้าวได้กว่า 32 ล้านตันข้าวเปลือก มีการบริโภคภายในประเทศเพียงครึ่งหนึ่ง ส่วนที่เหลือมีการส่งออกจำหน่ายต่างประเทศ ซึ่งในการส่งออกมีการแข่งขันกับประเทศผู้ผลิตข้าวที่สำคัญหลายแห่ง เช่น เวียดนาม อินเดีย ปากีสถาน เป็นต้น ดังนั้นการเพิ่มศักยภาพการผลิตข้าว ประกอบกับการลดต้นทุนการผลิตข้าวของเกษตรกรให้ต่ำลง จะเป็นแนวทางที่ช่วยให้เกษตรกรไทยสามารถแข่งขันในตลาดโลกได้เป็นอย่างดี ปัจจุบันข้าวเป็นพืชเศรษฐกิจที่ส่งออกของไทย และนำรายได้ให้กับประเทศไทยเป็นจำนวนมหาศาล และนับวันเกษตรกรไทยจะมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวเพิ่มมากขึ้นทุกวัน ทำให้เกิดผลกระทบตามมาหลายประการ เช่น การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชติดต่อกันเป็นเวลานาน ส่งผลให้ศัตรูพืชสร้างความต้านทานต่อสารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช ทำให้ต้องใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในปริมาณที่มากขึ้น นอกจากนี้ การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชยังเป็นอันตรายต่อสุขภาพของมนุษย์ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ทั้งยังส่งผลกระทบต่อแมลงศัตรูธรรมชาติ สัตว์ ระบบนิเวศ และเกิดผลกระทบต่อสภาพแวดล้อม เช่น สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชปนเปื้อนสู่ดิน แหล่งน้ำผิวดินและน้ำใต้ดิน เป็นต้น แม้ในปัจจุบันภาครัฐได้มีนโยบายและมาตรการเพื่อลดปริมาณการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืช แต่แนวโน้มการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชยังเพิ่มขึ้นทุกปี ดังที่สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) ระบุไว้ว่าปี 2549 พบว่าประเทศไทยมีการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีการเกษตร 3.6 ล้านตัน เมื่อเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 10 พ.ศ.2550-2554 มีการกำหนดเป้าหมายที่จะลดการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีการเกษตรให้ไม่เกินปีละ 3.5 ล้านตัน แต่กลับปรากฏว่าในปีแรกของแผนพัฒนาฯ มีการนำเข้าเพิ่มขึ้นเป็น 4.5 ล้านตัน และเมื่อสิ้นสุดแผนพัฒนาฯ ในปี 2554 มีการนำเข้าปุ๋ยและสารเคมีการเกษตรรวม 6.3 ล้านตัน คิดเป็นมูลค่า 93,844 ล้านบาท เพิ่มขึ้นเกือบเท่าตัว ซึ่งการใช้สารป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรไทยจัดว่ามีการใช้มากเกินไปและมีการใช้อย่างไม่ถูกต้อง เช่น การผสมสารเคมีหลายประเภทเข้าด้วยกันเพื่อประหยัดแรงงานในการฉีดพ่น โดยขาดความรู้ความเข้าใจถึงผลกระทบจากส่วนผสมเหล่านั้น หรือการฉีดพ่นตามปฏิทิน เช่น ทุกสัปดาห์หรือทุก 15 วัน โดยมิได้มีการสำรวจปริมาณของโรคและแมลงศัตรูพืช การทำเช่นนั้นนอกจากจะไม่ได้ผลในการป้องกันกำจัดโรคและแมลงและสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายแล้ว ยังก่อให้เกิดผลกระทบต่อทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมด้วย

เนื่องมาจากพระ ราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ ปัจจุบันมีพื้นที่ปลูกในอำเภอดอยสะเก็ดทั้งหมด 37,372 ไร่ แยกเป็นข้าวเจ้า 23,903 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 16,720 ตัน ข้าวเหนียว 13,469 ไร่ ได้ผลผลิตรวม 10,101 ตัน ซึ่งเกษตรกรมักจะมีปัญหาจากศัตรูข้าว เช่น โรค แมลง วัชพืช ที่ทำให้ผลผลิตข้าวเสียหาย และลดลง เกษตรกรจึงมักใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวมาใช้ เพราะได้ผลรวดเร็ว ทันต่อเวลา เพื่อให้ได้มาซึ่งผลผลิตสูงคุณภาพดี และการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรก็เป็นไปอย่างอิสระเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้เกษตรกรมีการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวบ่อยครั้ง และบางครั้งก็ใช้เกินอัตราคำแนะนำบนฉลากข้างกล่องหรือข้างขวดบรรจุ สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว จากสาเหตุดังกล่าวทำให้เกิดปัญหาผลกระทบจากการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวทั้งทางตรงและทางอ้อม ต่อผู้ใช้ ผู้บริโภค และสิ่งแวดล้อมอย่างมาก ซึ่งในการใช้สารเคมีก็เป็นวิธีการควบคุมและป้องกันกำจัดวิธีหนึ่งแต่ไม่ใช่วิธีการที่ดี

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ที่สุด ยังมีการจัดการศัตรูพืชอย่างอื่นอีกหลายวิธี เช่น การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีกล การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีเขตกรรม การใช้พันธุ์ต้านทาน การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี เป็นต้น ซึ่งเป็นวิธีที่ประหยัด ลดต้นทุนการผลิต อีกทั้งยังปลอดภัย ต่อเกษตรกร ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมอีกด้วย ดังนั้นการศึกษาเรื่องการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรจึง นับว่าเป็นสิ่งจำเป็น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาเพื่อนำผลในการศึกษาวิจัยดังกล่าวเสนอแนะแก่บุคคล หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้เป็นแนวทาง ในการป้องกันแก้ไขและวางแผนส่งเสริมและเผยแพร่พัฒนา ความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูข้าวให้กับเกษตรกรในหมู่บ้านรอบศูนย์ศึกษาฯ อย่างถูกต้อง เหมาะสม และ ปลอดภัย ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อเกษตรกรเอง ผู้บริโภคและสิ่งแวดล้อมต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ดังนี้

1. เพื่อศึกษาสภาพพื้นฐานส่วนบุคคล สังคม และเศรษฐกิจของเกษตรกร
2. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร
3. เพื่อศึกษาความรู้และความคิดเห็นของเกษตรกรในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร
4. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยพื้นฐานส่วนบุคคล สังคมเศรษฐกิจ ความรู้ ความคิดเห็น และ ปัญหาการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร
5. เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเกษตรกรในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของ เกษตรกร

วิธีดำเนินการวิจัย

โดยศึกษาข้อมูลของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวที่ขึ้นทะเบียนกับสำนักงานเกษตรอำเภอดอยสะเก็ด จังหวัด เชียงใหม่ โดยคำนวณกลุ่มตัวอย่างที่จะศึกษาจากสูตรของทาร์โรว์ ยามาเน่ โดยยอมให้มี ความคลาดเคลื่อนร้อยละ 5 ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 241 ราย ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (muti stage sampling) เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม โดยมีการทดสอบความเชื่อมั่นกับเกษตรกรที่มีลักษณะใกล้เคียงกับกลุ่ม ตัวอย่างในการวิจัยจำนวน 20 ราย เกี่ยวกับระดับความคิดเห็น การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวเชิงความคิดเห็น และ ระดับปัญหาต่างๆในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว มีค่าสัมประสิทธิ์อัลฟ่าเท่ากับ 0.818, 0.835 และ 0.757 ตาม ลำดับ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ร้อยละ ค่าสูงสุด ค่าต่ำสุด ค่าเฉลี่ย ส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานและใช้สถิติการวิเคราะห์ถดถอยพหุแบบขั้นตอน (stepwise multiple regression) ในการ ทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

ผลการวิจัย

1. ปัจจัยส่วนบุคคล และสังคม พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่เป็นเพศชาย อายุเฉลี่ย 52.90 ปี ระดับการศึกษาจบการศึกษาระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 มีประสบการณ์การเพาะปลูกข้าวโดยเฉลี่ย 22.98 ปี แรงงานด้านการเกษตรในครัวเรือนส่วนใหญ่มี 2 คน คือมีแรงงานชาย 1 คน และแรงงานหญิง 1 คน มากกว่าครึ่งหนึ่งมีสภาพการเป็นอาสาสมัครและผู้นำชุมชน การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร ส่วนใหญ่เคยติดต่อกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร และมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรประมาณ 1-3 ครั้ง ส่วนใหญ่เป็นสมาชิกกลุ่ม/องค์กรที่เกี่ยวข้องกับการเกษตร โดยเฉพาะกลุ่มเกษตรกร สำหรับการเข้าร่วมประชุมสัมมนา และดูงานด้านการเกษตร พบว่าเกษตรกร 3 ใน 4 เคยเข้าร่วมประชุม สัมมนา และดูงานด้านการเกษตร โดยแยกได้ดังนี้คือส่วนมากเคยเข้าร่วมประชุมอย่างเดียว รองลงมาเคยฝึกอบรม และสัมมนาอย่างเดียว และน้อยที่สุดเคยดูงานอย่างเดียว แต่ในภาพรวมเกษตรกรครึ่งหนึ่ง เคยประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานรวมจำนวน 1-3 ครั้ง ส่วนแหล่งความรู้ที่มาจากข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นรายบุคคล ส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร แหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นกลุ่มส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากการประชุมกลุ่ม และแหล่งที่มาของข้อมูลข่าวสารด้านการเกษตรที่เป็นแบบมวลชน ส่วนใหญ่รับข้อมูลข่าวสารจากโทรทัศน์

2. ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ พบว่า เกษตรกรส่วนใหญ่มีการถือครองที่ดิน 0.1-10 ไร่ โดยการถือครองที่ดินที่เป็นโฉนดที่ดิน ส่วนใหญ่มีที่ดินที่เป็นโฉนด 0.1-10 ไร่ ส่วนมากไม่มีการถือครองที่ดิน สปก. และ นส.3 และที่ดินอื่นๆ ส่วนการถือครองที่ดินเช่าพบว่าเกษตรกรโดยรวมเช่าที่ดินร้อยละ 54.0 โดยเกษตรกรส่วนมากร้อยละ 43.6 เช่าที่ดิน 0.1-10 ไร่ และการอาศัยที่ดินผู้อื่นทำ พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่ได้อาศัยที่ดินผู้อื่นทำ รายได้ครัวเรือนต่อปีเฉลี่ย 106,043.57 บาทต่อปี เป็นรายได้จากการเกษตรเฉลี่ย 78,215.77 บาทต่อปี รายได้นอกภาคการเกษตรเฉลี่ย 47,670.07 บาทต่อปี แหล่งเงินเชื่อและสภาพหนี้สินส่วนใหญ่กู้เงินจากกองทุนหมู่บ้าน และจำนวนหนี้สินส่วนใหญ่ไม่น้อยกว่าหรือเท่ากับ 50,000 บาท

3. ปัจจัยด้านความรู้ที่เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว พบว่าเกษตรกรเกือบทั้งหมดมีความรู้เกี่ยวกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความรู้ในระดับที่มากที่สุดคือการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวที่ดี จะต้องใช้วิธีการที่ชาญฉลาด ประหยัดและไม่ทำลายสิ่งแวดล้อม และศัตรูข้าวที่ทำลายข้าวได้แก่ โรค แมลง วัชพืช หนอน นก ปูนา และหอยเชอรี่ เป็นต้น รองลงมาคือการจัดการศัตรูพืชหลายวิธีรวมกัน เรียกว่า การจัดการศัตรูพืชแบบผสมผสาน และตอบถูกน้อยที่สุดคือ การป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว นั้น ต้องจัดการกำจัดศัตรูข้าวก่อนความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ ซึ่งระดับความเสียหายทางเศรษฐกิจ (economic threshold) นั้นเป็นค่าในการตัดสินใจในการควบคุมศัตรูพืช ส่วนจำนวนประเด็นความรู้ที่ตอบถูกพบว่าเกษตรกรร้อยละ 44.4 ตอบถูกจำนวน 9 – 10 ประเด็น รองลงมาร้อยละ 40.7 ตอบถูกจำนวน 11-12 ประเด็น และที่ตอบถูกน้อยที่สุดร้อยละ 1.2 ตอบถูกจำนวน 5-6 ประเด็น โดยเฉลี่ยจำนวนประเด็นที่ตอบถูกอยู่ที่ 9.95 ประเด็น

4. ปัจจัยด้านความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว โดยภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นด้วยในระดับที่มากที่สุดคือ การควบคุมศัตรูพืชแบบผสมผสานสามารถลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ รองลงมาได้แก่ การจัดการศัตรูพืชที่ดีสามารถ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

ลดต้นทุนการผลิตข้าวได้ และการใช้สารเคมีในการควบคุมศัตรูพืชเป็นวิธีที่นิยมที่สุด ส่วนประเด็นที่เกษตรกรมีความคิดเห็นน้อยที่สุดคือการจัดการศัตรูพืชที่ดีเห็นผลช้า ทำให้เกษตรกรไม่นำไปปฏิบัติ

5. การยอมรับในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติ โดยภาพรวมเกษตรกรมีการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติมากที่สุดคืออ่านฉลากและปฏิบัติตามคำแนะนำ รองลงมาได้แก่ การใช้สารเคมีต้องใช้อย่างระมัดระวังทั้งในอัตราและช่วงเวลาตามที่ระบุไว้ในฉลากบนภาชนะบรรจุ และน้อยที่สุดได้แก่ มีการปลูกพืชกับดักหรือปลูกพืชล่อ

6. การยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น โดยภาพรวมเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับมากที่สุดในการเห็นใจความคิดเห็น ได้แก่การใช้สารเคมีต้องใช้อย่างระมัดระวังทั้งในอัตราและช่วงเวลาตามที่ระบุไว้ในฉลากบนภาชนะบรรจุ รองลงมาได้แก่การใช้สารเคมีมีการใช้เครื่องมือป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เช่น ถุงมือ หน้ากาก เป็นต้น และประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับน้อยที่สุดคือ มีการปลูกพืชกับดักหรือปลูกพืชล่อ

7. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกร ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อ.ดอยสะเก็ด จ.เชียงใหม่

1) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ (0.01) ในเชิงลบได้แก่ ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวม คือ ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวมมากทำให้มีการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรน้อยลง ในเชิงบวก ได้แก่ ความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชนาข้าว คือเกษตรกรมีความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชนาข้าวมากทำให้เกษตรกรมีการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรมากขึ้น

2) ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญยิ่งทางสถิติ (0.01) ในเชิงลบ ได้แก่ การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี) คือเกษตรกรมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี) มากทำให้มีการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรน้อยลง ส่วนในเชิงบวก ได้แก่ การถือครองที่ดินรวม คือ เกษตรกรมีการถือครองที่ดินรวมมากทำให้มีการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกรมากขึ้น

8. การทดสอบสมมติฐานการวิจัย จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม โดยวิธีการ วิเคราะห์ ถดถอยพหุแบบขั้นตอน พบว่ามีตัวแปรอิสระมากกว่า ตัวแปร ที่มีความสัมพันธ์กับตัวแปรตาม จึงสรุปได้ว่ามีปัจจัยบางประการได้แก่ ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวม ความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชนาข้าว การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี) และการถือครองที่ดินรวม มีความสัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชนาข้าวของเกษตรกร ในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่อง มาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

9. ปัญหาและข้อเสนอแนะของเกษตรกร โดยในภาพรวมเกษตรกรมีปัญหาในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวในระดับมาก โดยประเด็นที่เกษตรกรมีปัญหามากที่สุดคือ ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช แรงงานเป็นต้น แต่ราคาผลผลิตข้าวเท่าเดิม รองลงมาได้แก่ วิธีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวเป็นวิธีการที่ยากซับซ้อนหลายขั้นตอน และน้อยที่สุดได้แก่ ผลผลิตทางการเกษตร และสารชีวภัณฑ์ที่ใช้ในการป้องกันกำจัดโรคพืชและแมลงหายาก สำหรับข้อเสนอแนะเกษตรกรเสนอแนะว่าหน่วยงานภาครัฐและเจ้าหน้าที่ควรจะส่งเสริม จัดให้มีการอบรมให้ความรู้ มีการพาไปศึกษาดูงานจากเกษตรกรที่ประสบความสำเร็จ และรณรงค์ประชาสัมพันธ์เพื่อลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกรอย่างจริงจัง เพราะปัจจุบันเกษตรกรไม่มีความรู้ในเรื่องการจัดการแมลงศัตรูข้าว โรคพืช และวัชพืชว่าควรจะควบคุมหรือป้องกันกำจัดช่วงไหนและมีวิธีไหนบ้างที่จะควบคุมและกำจัดได้

อภิปรายผลการวิจัย

1. การยอมรับ การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ จากการศึกษาพบว่า การยอมรับในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติ โดยประเด็นที่เกษตรกรมีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงปฏิบัติมากที่สุดคืออ่านฉลากและปฏิบัติตามคำแนะนำ รองลงมาได้แก่ การใช้สารเคมีต้องใช้อย่างระมัดระวังทั้งในอัตราและช่วงเวลาตามที่ระบุไว้ในฉลากบนภาชนะบรรจุ และน้อยที่สุดได้แก่ มีการปลูกพืชกับดักหรือปลูกพืชล่อ ส่วนการยอมรับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น โดยประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับมากที่สุดในการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น ได้แก่การใช้สารเคมีต้องใช้อย่างระมัดระวังทั้งในอัตราและช่วงเวลาตามที่ระบุไว้ในฉลากบนภาชนะบรรจุ รองลงมาได้แก่การใช้สารเคมีมีการใช้เครื่องมือป้องกันอันตรายจากสารเคมีกำจัดศัตรูพืช เช่น ถุงมือ หน้ากาก เป็นต้น และประเด็นที่เกษตรกรมีการยอมรับน้อยที่สุดคือ มีการปลูกพืชกับดักหรือปลูกพืชล่อ

2. ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่

จากการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระหลายตัวกับตัวแปรตาม ในเรื่องการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร สามารถอภิปรายผลการศึกษาได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับการจัดการศัตรูพืช ในนาข้าวของเกษตรกรในเชิงความคิดเห็น อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.01). ได้แก่

2.1.1 ประสบการณ์เข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรรวม จากการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรที่มีประสบการณ์เข้าร่วมประชุมฝึกอบรม สัมมนาและดูงานด้านการเกษตรมาก มีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรน้อยลง อาจจะเนื่องจากไม่มีเวลาในการดูแลการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับนริศร์ คงสมบูรณ์(2541: 59-60) ได้ศึกษาการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี พบว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ไม่เคยเข้ารับการอบรมเกี่ยวกับการใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูพืชมาก่อน เช่นเดียวกับเอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545: 53) พบว่าประสบการณ์ในการฝึกอบรมไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการปลูกพืชปลอดสารพิษ กล่าวคือ ประสบการณ์ในการฝึกอบรมไม่มีผลต่อการยอมรับการปลูกพืชปลอดภัยจากสารพิษของ

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

เกษตรกรความคิดเห็นต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวจากการศึกษาพบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกรซึ่งแสดงว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว ซึ่งสอดคล้องกับผลการศึกษาของปวีณา แสงเดือน (2551: บทความ) พบว่า ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับการผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรทำนาเขตทุ่งกุลาร้องไห้ในจังหวัดร้อยเอ็ดได้แก่ ความคิดเห็นด้านความยุ่งยากมากในการผลิตข้าวหอมมะลิ ซึ่งสอดคล้องกับ ทินรัตน์ พิทักษ์พงศ์เจริญ (2546: 66) พบว่าเกษตรกรที่ยอมรับการทำเกษตรผสมผสานอยู่ในระดับเห็นด้วยมาก

2.2 ปัจจัยที่สัมพันธ์กับการยอมรับ การจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ในเชิงปฏิบัติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (0.01) ได้แก่

2.2.1 การติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี) จากการศึกษาค้นคว้ามีความสัมพันธ์ในเชิงลบกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร คือเกษตรกรมีการติดต่อสื่อสารกับเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร (ครั้ง/ปี) มากทำให้มีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวน้อยลง ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรินทร์ พลราชม (2551: 55) พบว่า การติดต่อกับเจ้าหน้าที่ไม่มีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่หมักด้วยสารเร่ง พด.2 ของเกษตรกรอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งขัดแย้งกับจุฑามาศ ปิ่นทากาศ (2552 : บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในตำบลห่อแล อำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ พบว่า ปัจจัยที่มีผลทำให้เกษตรกรยอมรับในการผลิตผักปลอดสารพิษอย่างมีนัยสำคัญ คือ ความถี่ในการเข้ามาส่งเสริมและให้ความรู้ของนักวิชาการเกษตรหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร

2.2.2 การถือครองที่ดินรวมจากการศึกษา พบว่ามีความสัมพันธ์ในเชิงบวกกับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ซึ่งแสดงว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมากจะมีการยอมรับการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวด้วย ทั้งนี้เพราะว่าการพื้นที่ถือครองมากจะต้องมีการจัดการศัตรูพืชให้เป็นระบบ และต้องมีการวางแผนการจัดการศัตรูพืชไม่ว่าจะเป็นการป้องกันและการควบคุมกำจัดศัตรูพืช การควบคุมมากกว่าเกษตรกรที่มีพื้นที่ถือครองน้อย ซึ่งสอดคล้องกับ แสงอรุณ ทองแดง (2537: บทคัดย่อ) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืช ของจังหวัดสุพรรณบุรี พบว่า ขนาดพื้นที่ถือครองทางการเกษตรมีความสัมพันธ์กับการยอมรับการใช้สารจากสะเดาควบคุมศัตรูพืชของเกษตรกร

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1) ผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรส่วนมากมีปัญหาในเรื่องต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย ยาปราบศัตรูพืช แรงงานเป็นต้น แต่ราคาผลผลิตเท่าเดิม ซึ่งทางศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริควรส่งเสริม ให้คำแนะนำ ถ่ายทอดความรู้ด้านการผลิตปุ๋ยคอก ปุ๋ยหมัก น้ำหมักชีวภาพ การใช้สารชีวภัณฑ์ต่างๆ เพื่อให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิต

2) ผลการวิจัยพบว่าเกษตรกรมีความคิดเห็นที่ดีต่อการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวของเกษตรกร ดังนั้นควรที่จะให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องการจัดการศัตรูพืชในนาข้าว เริ่มตั้งแต่ การป้องกันกำจัดศัตรูข้าว ได้แก่ แมลงศัตรูข้าว โรคข้าว และวัชพืช การควบคุมศัตรูพืช ได้แก่ การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีกายภาพ (ฟิสิกส์)

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3

The 3rd STOU Graduate Research Conference

และวิธีกล การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีเขตกรรม การใช้พันธุ์ต้านทาน การควบคุมศัตรูพืชโดยชีววิธี การใช้สารเคมีในการควบคุมศัตรูพืช การทำสิ่งมีชีวิตให้ฆ่าตัวเอง การใช้สารล่อ และสารไล่ ฯลฯ รวมทั้งรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ฯ ลดการใช้สารเคมีลงและหันมาใช้วิธีการต่างๆที่สามารถควบคุม และป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าวได้

3) จากผลการวิจัยพบว่า เกษตรกรมีความรู้ค่อนข้างมาก ในเรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูพืชในนาข้าว นั้น ต้องจัดการกำจัดศัตรูข้าวก่อนความเสียหายในระดับเศรษฐกิจ ซึ่งระดับความเสียหายทางเศรษฐกิจ (economic threshold) นั้นเป็นค่าในการตัดสินใจในการควบคุมศัตรูพืช ส่วนการยอมรับในเชิงความคิดเห็นและในเชิงปฏิบัติพบว่าเกษตรกรยอมรับการปลูกพืชกับดักหรือปลูกพืชล่อน้อยมาก ดังนั้นควรมีการประชาสัมพันธ์และให้ความรู้กับเกษตรกรในเรื่องการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวให้มากขึ้น

1.2 เจ้าหน้าที่หมู่บ้าน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

1) ในการฝึกอบรมเกษตรกร เจ้าหน้าที่หมู่บ้านหรือเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรควรมีการใช้หลักสูตร วิธีการอบรม ถ่ายทอดความรู้ที่สามารถสร้างความเข้าใจให้เกษตรกรได้ง่าย ในลักษณะหลักสูตรของเกษตรกรและเน้นกิจกรรมการปฏิบัติในการศึกษาตัวอย่างโรคและแมลงศัตรูพืช จากของจริง มีการฝึกปฏิบัติในการสำรวจศัตรูพืชจากสถานการณ์จริง ส่งเสริมให้เกษตรกรมีส่วนร่วมในการจัดทำแปลงเรียนรู้ในการจัดการศัตรูพืช โดยใช้วิธีการจัดการศัตรูพืชแบบต่างๆ โดยมีศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ จัดอบรมให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของเกษตรกรในพื้นที่

2) เจ้าหน้าที่หมู่บ้าน/เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรในพื้นที่ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ควรติดตาม ส่งเสริมและให้คำแนะนำ ถ่ายทอดให้แก่เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ฯอย่างต่อเนื่อง และนำผลที่ได้มาวิเคราะห์และหาวิธีแก้ไขต่อไป

1.3 หน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง

1) จากการวิจัยพบว่า ควรมีการบูรณาการระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เนื่องจากบางที่เกษตรกรในพื้นที่ศูนย์ฯ อาจเกิดการสับสนบทบาทหน้าที่ของแต่ละหน่วยงานเนื่องจาก มีหลายหน่วยงานในพื้นที่ศูนย์ฯ ทำให้เกษตรกรบางที่ต้องเดินสายเข้าร่วมประชุม ฝึกอบรม สัมมนาและดูงาน และเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรก็มีการเปลี่ยนบ่อยทำให้เกษตรกรไม่อยากจะไปติดต่อพูดคุย ทำให้มีการจัดการศัตรูพืชน้อยลง

2) จากการวิจัยพบว่า ทุกหน่วยงานควรให้ความสำคัญในการลดต้นทุนการผลิตของเกษตรกร และส่งเสริมให้เกษตรกรผลิตสารชีวภัณฑ์ต่างๆ เช่น เชื้อราไตรโคเดอร์มา เชื้อราบิวเวอร์เรีย สารสกัดจากธรรมชาติ เช่น สะเดา เป็นต้น เพื่อใช้ในแปลงของเกษตรกร และควรหาแหล่งจำหน่ายหรือแจกให้กับเกษตรกรในราคาที่ถูกและหาซื้อได้ง่ายในท้องตลาด ซึ่งถ้ามีแพร่หลายก็จะทำให้เกษตรกรลดการใช้สารเคมีลง เนื่องจากปัจจุบันปุ๋ยเคมี ยาฆ่าแมลง มีราคาแพง ทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรสูง ถ้าเกษตรกรหันมาใช้สารชีวภัณฑ์ก็จะทำให้ต้นทุนการผลิตของเกษตรกรลดลงได้มาก

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3 The 3rd STOU Graduate Research Conference

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรศึกษาเปรียบเทียบต้นทุนกำไรระหว่างแปลงที่มีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวกับแปลงที่ไม่ได้มีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวเพิ่มเติม เพราะถ้าแปลงที่มีการจัดการศัตรูพืชในนาข้าวดีสามารถลดต้นทุนการผลิตได้ ครั้งต่อไปจะได้ส่งเสริมให้กับเกษตรกรต่อไป

3.2.2 ควรศึกษาถึงความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีของเกษตรกรผู้ปลูกข้าวในพื้นที่รอบศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่ เพื่อให้ทราบว่าเกษตรกรมีความตระหนักเกี่ยวกับการใช้สารเคมีเพียงใด มีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับความตระหนักของเกษตรกร เพื่อจะได้แนะนำให้เกษตรกรใช้สารเคมีอย่างถูกต้องและปลอดภัย และให้เกษตรกรหันมาใช้วิธีการจัดการศัตรูข้าวแบบผสมผสานแทน

3.2.3 ควรศึกษาการจัดการศัตรูข้าวแต่ละวิธีโดยละเอียด เช่น การใช้ชีววิธี การใช้สารสกัดธรรมชาติจากพืช การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีกล การควบคุมศัตรูพืชโดยวิธีเขตกรรม ฯลฯ เพื่อให้เกษตรกรได้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการเหล่านี้ มีปัจจัยอะไรบ้างที่เกี่ยวข้องกับการใช้ และเกษตรกรมีปัญหาเกี่ยวกับการใช้วิธีการดังกล่าวอย่างไรบ้าง

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ ปินทุภาส (2552) “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ การผลิตผักปลอดสารพิษของเกษตรกรในตำบลห่อแล อำเภอมะเณง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (เกษตรศาสตร์) เกษตรศาสตร์เชิงระบบ บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทินรัตน์ พิทักษ์พงษ์เจริญ (2546) “การยอมรับการทำเกษตรแบบผสมผสานของเกษตรกร อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นริศร คงสมบูรณ์ (2541) “การใช้สารเคมีป้องกันกำจัดศัตรูข้าวของเกษตรกรในจังหวัดสิงห์บุรี” วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต(เกษตรศาสตร์)สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปวีณา แสงเดือน (2551) “ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการยอมรับ การผลิตข้าวหอมมะลิอินทรีย์ของเกษตรกรทำนาเขตทุ่งกุลาร้องไห้จังหวัดร้อยเอ็ด” วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มค.-มิย. 2551) มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ 2537 หน้า 115-123
- วัชรินทร์ พลราชม (2551) “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้ปุ๋ยอินทรีย์น้ำที่หมักด้วยสารเร่งพด. 2 ของเกษตรกร อำเภอมะเณง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (2555) “เอกสารแนะนำศูนย์ศึกษาการพัฒนาห้วยฮ่องไคร้อันเนื่องมาจากพระราชดำริ อำเภอดอยสะเก็ด จังหวัดเชียงใหม่”
- ศูนย์สารสนเทศยุทธศาสตร์ภาครัฐ สำนักงานสถิติแห่งชาติ (2555) เข้าถึงได้จาก :

services.nic.go.th/gsic/uploadfile/Chemical.pd

การประชุมเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา มสธ. ครั้งที่ 3
The 3rd STOU Graduate Research Conference

แสงอรุณ ทองแดง (2537) “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับการใช้สารสะเดาควบคุมแมลงศัตรูพืชของเกษตรกร จังหวัด
สุพรรณบุรี” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

เอกรัตน์ ศรีวิรัตน์ (2545) “ปัจจัยที่มีผลต่อการยอมรับ การปลูกผักปลอดภัยจากสารพิษของเกษตรกรในจังหวัด
สงขลา” วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาส่งเสริมการเกษตร บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

